

“Durs com el ferro per poder ser independents”

Josep Maria Espinàs, Joan Rodés i Neus Català reben a Palau la Medalla d'Or de la Generalitat

ROGER MATEOS
BARCELONA

La centenària dignitat de Neus Català (els Guiamets, 1915) irromp al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat, seguida de l'escriptor Josep Maria Espinàs i el doctor Joan Rodés. Auditori dret per rebre els tres guardonats amb la Medalla d'Or de la Generalitat. Ja fa uns minuts que les autoritats han identificat els llocs que el protocol els ha reservat –l'expresident José Montilla queda aparellat amb la primera dama, Helena Rakosnik– i la feina és trobar una cadira buida en una sala revestida de solemnitat per a un homenatge que presideix Artur Mas –al costat de la presidenta del Parlament, Núria de Gispert– i que arrenca amb la biografia d'una supervivent d'un camp nazi.

L'encarregada de glossar la figura de Neus Català és Carme Martí, autora d'*Un cel de plom*, narració novel·lada de les esgarrioses experiències d'una dona a qui l'avenç franquista obliga a exiliar-se a França, on s'enrola en la resistència tan bon punt comença l'ocupació nazi. S'implica en el maquis, camufla la seva funció de missatgera sota una disfressa de jove enamorada que regularment travessa en bicicleta un bosc per reunir-se amb l'enllaç i lliurar-li els encàrrecs. L'ardit és fatalment descobert i Català acaba sent detinguda l'11 de novembre del 1943. És l'inici del pitjor dels seus malsons.

L'homenatjada sembla l'única de la sala que no està a punt d'emocionar-se quan el relat s'endinsa en els detalls de la brutalitat: l'interrogatori, els cinc dies i cinc nits amuntegada amb 80 presoneress més en un vagó de bestiar rumb cap a un camp d'extermini per a dones. Ravensbrück. En arribar, a 22 graus sota zero, veu com fumegen les xemeneies del crematori. Després de dos mesos presenciant atrocitats, és traslladada a un camp de concentració txecoslovac per treballar en una fàbrica de guerra. Ella i d'altres s'apunten al sabotatge: inutilitzen les bales que fabriquen, espatllen màquines. “Em trauran la pell, però em quedaran els ossos”, exclama després de rebre una pallissa d'un agent de les SS. I arriben els aliats. Indestructible, Català segueix fent feina per al PSUC des del seu exili francès.

La filla de Català pren la paraula

Català ha reviscut tots els drames de la seva vida des de la taula presidencial, asseguda en una cadira de rodes. És la seva filla Margarita qui puja al faristol per llegir unes paraules d'agraïment de la guardonada, que recorda el “deure cívic” de “no oblidar mai” la barbàrie del nazisme.

Els assistents esbufeguen, mig atordits encara per l'exemple de vida de Català. És el torn de distingir Espinàs, mestre del retrat quotidià teixit amb paraules senzilles i encertades. Un “home normal” que

Artur Mas i Núria de Gispert van acompanyar els homenatjats al Saló de Sant Jordi. MANOLO GARCÍA

amb la Medalla d'Or passa paradoxalment a rebre el tractament d'“excel·lentíssim”, fa notar el periodista Toni Soler en la glossa. Espinàs es defineix com un “home de fer feines”, amb la “modesta virtut de la tenacitat”, comuna en “tants catalans”. Clou el discurs esmentant el seu últim treball –*Aritme del temps*, llibre número 88 amb la seva firma– i amb un missatge farcit de càrrega política: agraeix al Govern que, amb el guardó, li recordi que “Hem de resistir amb la duresa del ferro si volem aconseguir el premi de l'or, que és com dir la independència”.

Aplaudiments. Català ho aprofitava per dir-li a Mas a cau d'orella que l'acte –d'hora i mitja– no és precisament breu. “Parlen molts”, li diu. Encara ha d'intervenir el metge hepatòleg Joan Rodés. Mas tanca l'acte representant el fil més polític, enllaçant amb la “duresa” encarnada per Català i reivindicada per Espinàs. “Catalunya també és una supervivent”, afirma, malgrat els “enterradors il·lusos” que durant segles l'han volgut esborrar. Un “nan”, en comparació amb altres nacions, però que duu “un gegant a dins” sense el qual “avui no existiríem”. —

Memòria
Neus Català reivindica el deure de “no oblidar mai” la barbàrie del nazisme

Nació
Catalunya, diu Mas, és una “supervivent” malgrat els que l'han volgut “enterrar”

SIEGFRIED
WAGNER

De l'11 al 23 de març

La fi d'una era comença

Liceu
Opera
Barcelona

Dir. musical Josep Pons **Dir. escènica** Robert Carsen **Cost** Lance Ryan / Stefan Vinke (Siegfried), Peter Bronder / Gerhard Siegel (Mime), Albert Dohmen / Greer Grimsley (Wendener), Jochen Schmeckenbecher / Oleg Bryjak (Alberich), Andreas Hörl (Fafner), Ewa Podlesá / Maria Radner (Erda), Irene Theorin / Catherine Foster (Brünnhilde), Cristina Toledo (Waldvogel). Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

9€

liceubarcelona.cat / 902 787 397